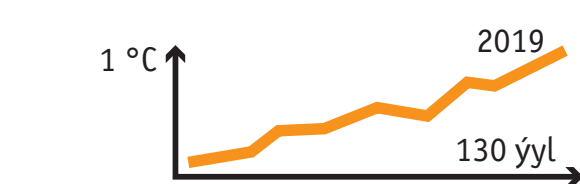
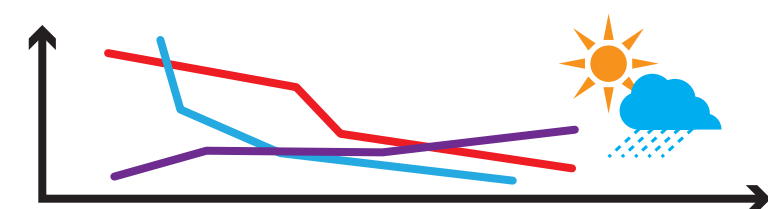

KLIMATYŇ ÜÝTGEMEGI

Eger adamzat parnik gazlaryň zyňyndylaryny azaltmak üçin elinden gelýän ähli çäreleri etmese, XXI-nji asyryň aýagyna çenli tebigat we adam üçin bolup biljek netijeler

Soňky 130 ýylyň içinde Ýeriň ortaça temperaturasy 1°C ýokarlandy. Demirgazyk ýarym şarynda bular ýaly maýyl döwür soňky 1400 ýylyň içinde entäk bolmandyr. Taze mün ýylygyny 18 ýylyndan 17-si bütün meteorologiya synlaryň taryhynda in maýyl ýyllaryň sanawyna girdi, 2016-njy ýyl bolsa in maýyl ýyllaryň biri boldy.

Temperaturanyň ýokarlanmagy bilen planetadaky ähli tebigat ulgamlaryň deňagramlylygy bozulýar: buzluklar we köpylylyk doňaklyklar erezär; Dünýä ummanyň derejesi ýokarlanylýar; sil gelmeler, guraklyk we tüweýler has-da ýygjamlaşýar; howa hem çalt-çaltadan üýtgap durýar.

2 milliard adam
2050-nji ý.

2050-nji ýyla çenli klimatnyň üýtgemegi, ilat sanyň köpelmegi tokaýlyk meýdanlaryň kiçelmegi hem-de Dünýä ummanyň derejesiniň ýokarlanmagy zerarly suw joşgunlaryndan we beýleki tebigy betbagtçylyklardan ejir çeken adamlaryň sany 2 milliarda ýeter.

Ilatyň
1/3 bölegi

Ýer ýüzüniň ilatynyň üçden bir bölegi 100 kilometr towerkek kenaryka zolakda ýaşýar. Suw baýlyklarynyň hiliniň üýtgemegi ilki bilen bu adamlaryň durmuşyna täsir eder. Deňiziň derejesiniň ýokarlanmagy kenarykarda ýerleşýän süji suw çeşmeleriniň duzlylygyny güýçlendirir we suw joşgunlaryň hasabyna ýaşaýs ýerleriň meýdanyny azaldar.

1,8 milliard

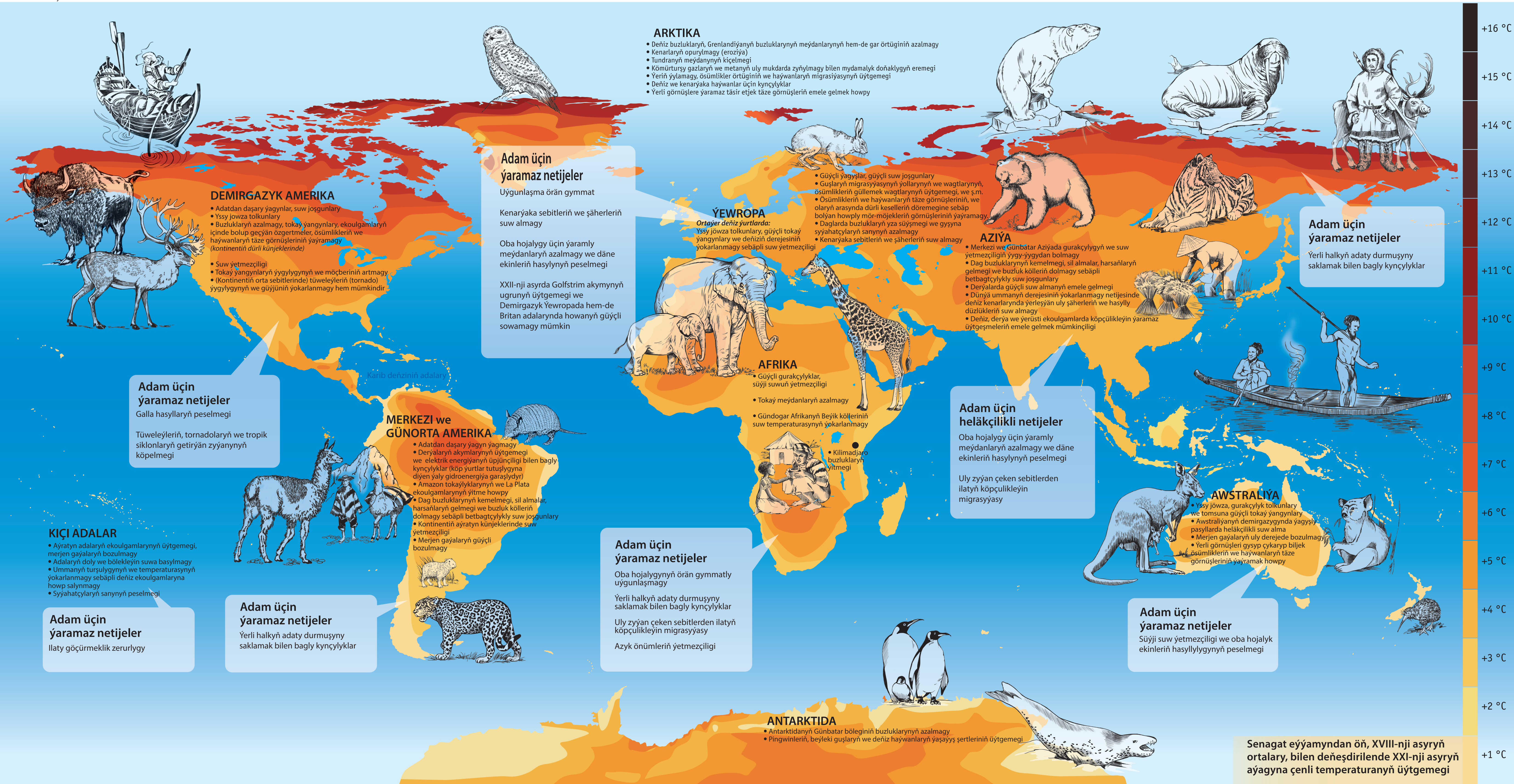
Klimatnyň üýtgemegi sebäpli buzluklaryň eremegi çaltlaşar, şeýle hem ýagýan ygallaryň düzgüni we mukdary üýtgar. 2080-nji ýyla çenli Ýer ýüzüniň 1.8 milliard ilaty suw ýetmezçilik şertlerinde ýaşar.

2°C = \$100 milliarda

Ýeriň ortaça temperaturasynyň bary-yogy 2°C ýokarlanmagyna uýgunlaşmak boýunça çäreleri geçirmegiň harajaty adamzat üçin ýylda 70-100 milliard ABŞ dollarına barabar bolar.

Gazylyp alynýan ýangyjyň ýakylmagy, awtotransport ulgamyňň ösmegi, we tokaýlaryň çapylmagy netijesinde kömürtursy gazy (CO₂), metan (CH₄) we azot zakisi (N₂O) ýaly parnik gazlaryň atmosferada jemlenmegi Ýer ýüzünde azyndan soňky 800 mün ýylyň içinde görülip esjildimedi in ýokarky derejesine ýetdi. Senagat eýýamy başlaý bari – ýagny, 1750-nji ýyllardan başlap – amoserada kömürtursy gazyň mukdary 40%, metanyň mukdary 120%, we azot zakisiniň mukdary 20% ýokarlandy.

Şu karta düzülen Klimatnyň üýtgemegi boýunça Bilermenleriň hökümetara toparynyň (KÜBHT) Dördünji we Bäşinji klimat üýtgemeginiň ýagdaýyny kesgitleýji hasabatlaryň, BMG-nyň Ösüş maksatnamasynyň, Rosgidromet we Beýik Britaniýanyň meteorologiya agentliginiň maglumatlary ulanyldy

Klimat gutusy
Türkmenistan

